

เทศน์เช้า วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๔

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองแกว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

วันนี้วันพระ วันพระ วันโกน เห็นไหม วันพระ วันโกน สมัยโบราณเขาหยุดให้คุณทำบุญกุศล เพราะว่าบุญกุศลเป็นสิ่งที่คนปรารถนา สิ่งที่ปรารถนาเพื่อความสุข ความร่ำเย็น ถ้าไม่มีความสุขความร่ำเย็น ความสุขความร่ำเย็นเกิดจากในหัวใจของเรามันมีน้ำอมนธรรมคอยหล่อเลี้ยง ถ้าไม่หล่อเลี้ยงมันร้อนนะ

ดูเครื่องตี เครื่องเวลาถ้าขาดน้ำมันเครื่อง เครื่องจะติดหมดเลย น้ำมันต้องเครื่องหล่อเลี้ยงมัน บุญกุศลทำให้จิตใจเราร่ำเย็นเป็นสุขบ้าง คำว่าร่ำเย็นเป็นสุขบ้างนะมันอยู่ที่จิตนิสัย เพราะเราทำบุญกุศลแล้วเราก็เรียกร้อง นี่ทำดีทุกอย่างเลยทำไมชีวิตมันไม่ราบรื่น? ชีวิตไม่ราบรื่น นั่นเป็นสิ่งที่เราคาดหวัง ความคาดหวัง ความตั้งใจ ความจริงใจของเรา เราทำเพื่อบุญกุศลของเรา ฉะนั้น ทำเพื่อบุญกุศลของเรา ทำเพื่อประโยชน์

ทีนี้ประโยชน์ของเรา ประโยชน์อย่างเริ่มต้นผู้ที่เข้าวัดใหม่ๆ มันก็มีความเก๋ๆ เจินๆ แต่คนเข้าไปจนคุ้นชินแล้วนี่จะทำได้ด้วยสะดวกใจ ความสบายใจ แล้วเวลาไปวัดเขาบอกว่าต้องให้คิดก่อน ต้องมีทาน มีศีล มีภาวนา ถ้ามีศีล พุคถึงเรื่องศีล ทำไมพระเราไม่พูดถึงเรื่องศีลเลย เรื่องศีล เหมือนเวลาเราเป็นชาวพุทธ ศีลนี้เป็นพื้นฐานอยู่แล้ว คำว่าเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว เห็นไหม แต่ก่อนนี้ เวลาเราไปไหนลูกนั่นๆ เขาให้ศีลไปทุกทีทุกๆ แต่ครูบาอาจารย์ของเราบอกว่า

“ศีลมันมีอยู่แล้ว ศีล ๕ ศีระ ๑ แขน ๒ เท้า ๒ เป็นศีล ๕”

ศีล ๕ คือความปกติของใจ ถ้าความปกติของใจ ศีลคือการประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ถ้าศีลเราขอเอาๆ นะ คืออาราธนาศีล อาราธนาศีลเราก็ภูมิใจว่าเราได้ศีล เรามีศีลของเรา แต่เราไม่ประพฤติปฏิบัติขึ้นมามันก็ไม่เป็นของเรา ถ้าเป็นของเรา เห็นไหม ศีลคือความปกติของใจ ถ้าเราไม่มุสา เราไม่ลักขโมยใคร เราไม่ทำสิ่งต่างๆ ไม่ดื่มสุราเมรัย นี่ศีลของเราสมบูรณ์

ถ้าศีลของเราสมบูรณ์มันเกิดจากไหนล่ะ? มันเกิดจากการละเว้น อาราธนาศีล วิรัติเอาแล้วอธิศีล ศีลมันเกิดได้ตั้งหลายแนวทาง แต่เราบอกต้องทำพิธีกรรมก่อน ต้องขอศีลก่อน

เพราะเราปล่อยวางสืลกัน เราถึงร่อนเร่กัน เขาบอกชาวพุทธเราไม่มีหลักไม่มีเกณฑ์ แต่ถ้ามันมีหลักมีเกณฑ์ เห็นไหม เราพูดเรื่องศีล คนถ้าฟังธรรมนะ ไปวัดคุยแต่เรื่องศีล นี่พื้นฐานของศีลมันเหมือนสอนเด็กๆ เด็กเราก็รู้อยู่แล้วใช่ไหม? แต่ของว่าสอนเด็กๆ นี่ผู้ใหญ่ทำไมไม่ได้ใจ

ผู้ใหญ่ทำไมไม่ได้คือผู้ใหญ่ละเว้นไม่ได้ งดเว้นสิ่งนั้นไม่ได้ ถ้างดเว้นสิ่งนั้นได้เป็นพื้นฐานเพราะพื้นฐานนะ ศีล สมาธิ ปัญญา เราอยากให้มีความร่วมมือเป็นสุขนะ เราทำบุญกุศลของเราแล้ว แล้วชีวิตทางโลกเรามีปัญญาของเรา เราก็เข้าใจชีวิตของเราแล้ว ถ้าเราเข้าใจชีวิตของเราแล้วเห็นไหม สิ่งที่เราจะประพฤติปฏิบัติกันมา เรามานี้เรามาเพื่อตั้งใจ ตั้งใจเพื่อบำเพ็ญตบะธรรม ถ้ามีตบะมันจะแผดเผา นะ ธรรมะมันจะแผดเผากิเลสของเรา ถ้ามันแผดเผากิเลสของเรา เราตั้งใจของเรา

นี่เราว่าเราเข้าใจแล้วเรื่องสังฆกรรม เราศึกษามาแล้วเรื่องปริยัติ นี่ปฏิบัติมันยังไม่เกิดขึ้น ถ้าปฏิบัติมันเกิดขึ้น เราต้องตั้งสติของเรา พอตั้งสติของเรา เรากำหนดคำบริกรรมของเรา นี่ว่าทำไมต้องมีคำบริกรรมด้วยล่ะ? ทำไมมันปล่อยเฉยๆ ไม่ได้ เห็นไหม ก็เหมือนกัน ทำไมต้องขอศีลด้วยล่ะ? ถ้าไม่ขอศีลจะเป็นศีลขึ้นมาไหม? มันต้องขอศีลขึ้นมา

นี่เราต้องขอ แต่ของจนเราเข้าใจแล้วไง ว่าศีลนี้เราขอแล้วถ้าเราไม่ปฏิบัติ ศีลมันก็ยังไม่เป็นศีล แต่ถ้าเราละเว้นของเรา ศีลมันจะเป็นศีลขึ้นมาโดยวิรัตเอาเลย ศีลมันจะเกิดขึ้นมาโดยตัวของมันเอง แต่สิ่งที่อาราธนาขอศีลมันเป็นพิธีกรรม มันเป็นศาสนพิธี พิธีของชาวพุทธเราไง

นี่ชาวพุทธเราเร่ร่อน ชาวพุทธเราไม่มีสิ่งใดเป็นบรรทัดฐานเลยหรือ? ชาวพุทธ เห็นไหม เข้าขึ้นมาทำบุญตักบาตรนะ เห็นพระมาใส่บาตรไป ถ้าพระตำรวมระวังขึ้นมาเราก็มีความชุ่มชื่นในหัวใจ ถ้าพระเขาไม่ตำรวมระวังขึ้นมา นี่เราทำบุญไปเพื่อใคร? ทำบุญเพื่อใคร?

แต่พระเจ้าต้องมีนิสัย คำว่าขอนิสัยนี้เป็นพระบวชใหม่ เขาเรียกว่า “นวกะ” นวกะก็เหมือนกับเด็กน้อย เด็กน้อยยังไม่เข้าใจสิ่งใด มันก็ทำอะไรผิดพลาดมีอยู่บ้าง แต่ถ้า ๕ พรรษาขึ้นไป นี่ ๕ พรรษาขึ้นไปเป็นผู้ที่ฉลาด เขาเรียกว่าไม่ต้องขอนิสัย ได้นิสัยแล้ว ได้นิสัยก็คือบรรลุนิติภาวะ บรรลุนิติภาวะขึ้นมา ทำผิดทำถูกขึ้นมาเราไปติเตียนกันที่นั่น

ฉะนั้น เราเห็นว่าสิ่งที่กิริยาตำรวมระวังเราก็มีความชุ่มชื่นของเรา เราทำบุญของเราไปนั่นเป็นเรื่องของทานใช่ไหม? นี่พอเวลาเราทำทานขึ้นมา เราชาวพุทธขึ้นมาก็มีทานของเรา พอมี

ทานขึ้นมาแล้วเรามีการศึกษาของเรา เราเข้าใจเรื่องสัจธรรมของเรา แต่ทำไมชีวิตมันยังหงอยเหงาอยู่ล่ะ? ชีวิตทำไมไม่มีสิ่งใดเป็นหลักประกันล่ะ? ถ้าชีวิตมีหลักประกันขึ้นมา เห็นไหม นี่เราเริ่มมีสติของเรา สิ่งที่เราจะยับยั้ง ยับยั้งคือว่าเครื่องมันร้อน ถ้าเครื่องมันร้อนต้องหยุดเครื่อง หยุดเครื่องเพื่อเราจะบำรุงรักษา

จิตใจมันเร่ร้อน จิตใจมันมีการกระทำของมันตลอดเวลา เห็นไหม จิตใจนี้มันมีกิเลสขับคันตลอดเวลา เราจะยับยั้งมันอย่างไร? นี่จะความคิดความชั่วของใครมันเป็นของคนอื่นนะ แต่ถ้าเป็นความคิดความชั่วของเรามันเป็นของเรา ถ้าความเร่ร้อนในหัวใจมันแผดเผาหัวใจของเรา ถ้าคิดในตำรับตำรา คิดในหนังสือมันก็เป็นชื่อของคิด มันยังไม่มีคิดขึ้นมา สมาริก็ไม่มี สติก็ไม่มี มันเป็นชื่อทั้งนั้นแหละ นี่พิธีกรรมมันก็เป็นแบบฝึกหัด แต่จิตใจเรามันรุ่มเย็นขึ้นมาใหม่ล่ะ?

นี่มันมีแบบฝึกหัด มันมีสิ่งที่เราเข้าใจสิ่งนั้นมันก็เป็นประโยชน์กับเรา แต่ถ้าเรามีคำบริกรรม ทำไมต้องมีคำบริกรรมด้วยล่ะ? คำบริกรรมขึ้นมา เพราะจิต เห็นไหม จิตมันมียางเหนียว สิ่งใดจะเกาะมันไปทุกเรื่อง คุณสิความคิดอะไรเกิดขึ้นมาจากหัวใจ มันเสวยใจ คือว่ามันคิดร่วมไปกับเขาเลย แต่ถ้ามันมีคำบริกรรม มีคำบริกรรมพุทธโศ พุทธโศของเรานี้ให้มันเกาะที่นี้ไว้ คือไม่ให้มันเสวยสิ่งที่มันพอใจของมัน

นี่คำบริกรรมเพื่อให้จิตมันเกาะ ถ้าจิตไม่เกาะมันเร่ร้อน... ก็ไม่ต้องเกาะ เห็นไหม คุณสิกำหนดว่างๆ มันก็ว่างๆ ว่างๆ อยู่อย่างนั้น ว่างๆ อย่างนั้นเหมือนกับถ้าเราไปวัด ไปวัดก็ต้องมีกฎศกติกาก็ลำบาก อยู่บ้านมันก็มีแต่ความขัดข้องหมองใจ เราก็ไปเร่ร้อนของเรา วันๆ หนึ่งเราก็สบายใจ

นี่ก็เหมือนกัน จิตมันไม่มีหลักไม่มีเกณฑ์ แล้วมันจะเอาอะไรเป็นหลักเป็นเกณฑ์ของมันล่ะ? แต่ถ้ามันมีหลักมีเกณฑ์ของมัน เห็นไหม มันก็ต้องกำหนดพุทธโศ พุทธโศให้มันเกาะไว้ ไม่ใช่ให้มันเร่ร้อน อยู่บ้านก็อึดอัดขัดข้อง ไปวัดหรือก็มีแต่กฎศกติกาศกติกายู่ ยุ่งไปหมดเลย คนอยู่นี้แหละ มันจะเป็นคนดี คนยุ่งเพราะอะไร? เพราะยุ่งแล้วมันจัดการความยุ่งยากให้เรียบร้อย มันก็เรียบร้อย ขึ้นมาได้ คนไม่ยุ่งเลย ไม่เอาอะไรเลย ไม่สนใจสิ่งใดเลย ก็มันว่างๆ อยู่แล้ว กำหนดว่างมันก็ว่าง ว่างแล้วมันก็ไม่ต้องทำอะไร มันก็ว่างของมันอยู่แล้ว

นี่ก็ว่าไปวัดทำไมไม่ขอศีล ทำไมเขาไม่ให้ศีล? วัดปฏิบัติเขาโตกันแล้ว ศีล ๕ เด็กมันก็ท่องได้ ผู้ใหญ่มันก็ท่องได้ มันก็ไปปฏิบัติคุณตนเท่านั้นเอง แต่ถ้าเราทำของเรามันก็เป็นขึ้นมาได้

แต่ถ้าหัวใจของเรามันเป็นไปไม่ได้ เพราะหัวใจของเรา นี่สิ่งที่เป็นพิธีกรรมมันเป็นข้อเท็จจริง มันเป็นพิธีเฉยๆ ที่จบก็คือจบใช่ไหม? แต่ความคิดให้มันจบมันไม่จบ นี่ก็เลสที่มันเร่าร้อนอยู่ในใจ บอกให้มันเลิกมันไม่เลิก

สิ่งที่มันไม่เลิก เห็นไหม มันไม่ใช่เลิกเฉพาะภพชาตินี้ละ มันจะไม่เลิกตลอดไป เกิดตายๆ ไปอย่างนี้ มันมีศรีสุข มีทุกอย่างพร้อมสะดวกสบายหมดมันก็พอใจ ทุกข์จนเจ็บใจ มีทุกข์ขนาดไหนมันก็จะเผาไปอย่างนั้นแหละไม่มีวันจบ จบไม่มี แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จบตั้งแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม พ้ององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรม เห็นไหม

“มารเอ๋ย เธอเกิดจากความดำริของเรา เราจะไม่ดำริถึงเจ้าอีกแล้ว เจ้าจะเกิดบนหัวใจของเราไม่ได้เลย”

จบตั้งแต่ใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นองค์แรก เทศน์ธรรมจักรขึ้นมา พระอัญญาโกณฑัญญะมีดวงตาเห็นธรรม นี่มันจบอย่างนั้น แล้วเราเป็นชาวพุทธ เราบอกว่าไปวัดก็ไม่เห็นมีศีลไม่เห็นมีธรรมอะไรกันเลย ไปถึงก็ถวายพระ พระก็ตัดเอาๆ พระฉันแล้วพระก็กลับกุฎิเลย โอ๊ย นี่พระจี๋เกียจใจ แล้วจะให้พระทำอะไรล่ะ? จะให้พระไปค้าขายใช่ไหม?

งานของพระงานของเดินจงกรม นั่งสมาธิภาวนา เพื่อเอาใจของเราไว้ในอำนาจของเรา แล้วพระที่เขาทำใจของเขาได้ เขามีข้อเท็จจริงในหัวใจของเขา เขาจะเอาสิ่งนี้มาเพื่อแผ่เรา ถ้าเราไม่สร้างพระขึ้นมา ไม่มีสิ่งนั้นขึ้นมา แล้วมันจะมีพระขึ้นมาได้อย่างไร? ถ้าพระในหัวใจมันเกิดขึ้นมา นี่มันมีความร่มเย็นเป็นสุขขึ้นมา เพราะหมอมจะรักษาคนไข้ ถ้าหมอไม่มีการศึกษามา หมอจะเอาอะไรมารักษาคนไข้

พระจะรักษาคน พระจะดูแลคน ถ้าพระยังเอาหัวใจของตัวเองไว้ไม่อยู่ ยังไม่รู้ว่าเหนือใต้ ออก ตก มันไปทางไหน จะเอาอะไรไปบอกเขา ถ้าบอกเขานะก็ตาบอดคลำช้าง อ้าว ทำไมพูดอย่างนี้ล่ะ? อ้าว ก็ในตำราบอกไว้ว่าอย่างนี้ ก็ตำราบอกอย่างนี้ แล้วเป็นอย่างไร? ก็เป็นตำรามันบอก อ้าว แล้วตำราว่าอย่างไร? ตำรามันก็ว่าอย่างนี้ คือคนพูดก็ไม่รู้ คนฟังก็ไม่รู้ ใจไม่รู้ กับไม่รู้มันถึงกันไปใหญ่เลย แต่ถ้าเวลาพระฉันแล้ว พระกลับไปนั่งสมาธิภาวนาของท่าน นั่นแหละท่านจะเปิดหัวใจของท่าน ท่านจะรู้เหนือ ใต้ ออก ตก ของท่าน แล้วจะบอกเข็มทิศชี้แนวทางของเรา

นี่ถ้าเราไปวัดนะ ถ้าพระเจ้าฉันแล้วเขาไปนั่งสมาธิภาวนา เขาไปวิเวกอย่างนั้น นั่นคือ
ถูกต้องของเขา นั่นคือถูกต้องของเขาเพราะหน้าที่ของพระ เราหน้าที่ของโยมใช่ไหม? หน้าที่
ของเรา เราปรารถนาบุญกับท่าน นี่การให้ทานคือการให้ชีวิต การดำรงชีวิต ปัจจัยเครื่องอาศัย
ปัจจัย ๔ เครื่องดำรงชีวิต ดำรงชีวิตไว้ทำไม? ดำรงชีวิตไว้เพื่อสิ่งใด? ถ้าดำรงชีวิตเพื่อประโยชน์
เพื่อประโยชน์มันก็ได้ประโยชน์ขึ้นมา ถ้าดำรงชีวิตไว้เพื่อเหตุใด? นี่ไงถ้าเราเสียสถานะของ
เราขึ้นมา แล้วเราได้ฟังธรรม เราประพฤติปฏิบัติของเราขึ้นมา เพื่อหัวใจของเรา ถ้าหัวใจของเรา
นะ หัวใจของเราเราอยากทำบ้าง

พระเจ้าพิมพิสาร เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกประพฤติปฏิบัติใช่ไหม? นี่
เข้าใจว่าโคณปฎิวัดมา ให้กองทัพครั้งหนึ่งให้ไปเอาเงินคืน องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
บอกว่าไม่ใช่ ออกมาเพื่อแสวงหาโมกขธรรม พระเจ้าพิมพิสารขอสัญญาไว้ข้อหนึ่ง

“ถ้าได้โมกขธรรมแล้วขอให้มาสอนด้วย”

ขอให้มาสอนด้วย องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมแล้ว เวลากลับมาจะสอน
พระเจ้าพิมพิสาร พระเจ้าพิมพิสารมีอาจารย์อยู่แล้ว อาจารย์ของพระเจ้าพิมพิสารเป็นชฎิล ๓ พี่
น้อง เขาบูชาไฟ เห็นไหม บูชาไฟ แล้วบูชาไฟนี้มีอายุมาก เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ไปทรมานก่อน ไปเทศน์ปัจฉิมวคคีย์ ไปเทศน์ยสะ แล้วนี่เวลาบอกว่าให้เผยแผ่ธรรมนะ บอกว่า
ภิกษุทั้งหลาย ๖๑ องค์รวมทั้งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

“ภิกษุทั้งหลาย อย่าไปซ้อนทางกัน ๖๑ องค์ให้ไปแตกต่างกัน อย่าซ้อนทางกัน โลกนี้เรา
ร้อนนัก เขาต้องการความร่มเย็นเป็นสุข”

นี่เผยแผ่ธรรมไป องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาราชคฤห์ มาทรมานชฎิล ๓ พี่น้อง
ก่อน นี่ ๑,๕๐๐ หรืออย่างไรนี้แหละได้เป็นพระอรหันต์หมด แล้วพระเจ้าพิมพิสารจะมาหา
อาจารย์ของตัวเอง เวลานั่งอยู่ด้วยกันนะ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าอายุน้อยกว่าแต่นั่งอยู่
ข้างบน แล้วชฎิล ๓ พี่น้องนั่งอยู่ข้างล่าง ทีนี้พระเจ้าพิมพิสารไปนี้แปลกใจ จะไปหาอาจารย์ของ
ตัว แล้วละล้าละลังเพราะว่าจำไม่ได้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถึงบอกชฎิล ๓ พี่น้องว่า
เป็นหน้าที่ของเธอ

ชฎิล ๓ พี่น้องนะ ออกมาเหาะขึ้นไปบนอากาศ ลงมาถึงก็กราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาของเรา” เหาะขึ้นไปบนอากาศลงมาราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า “องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นศาสดาของเรา เป็นศาสดาของเรา” พระเจ้าพิมพิสารมันใจ เข้าไปกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าสอนพระเจ้าพิมพิสารเป็นพระโศดาบันนะ

เวลาเป็นพระโศดาบันขึ้นมา นี่มีหลักมีเกณฑ์ขึ้นมา แต่เวลาปกครองขึ้นมา พระเจ้าพิมพิสารขอร้องไว้ ขอไว้ว่าถ้าได้ทำแล้วให้กลับมาสอนด้วย สิ่งที่ได้นี้ได้จากภายใน ได้จากการกระทำ ได้จากการกระทำมันจะเป็นเหตุเป็นผลขึ้นมา มันต้องมีมรรคญาณ ปัญญาที่เกิดขึ้น ที่เราใช้ปัญญากันอยู่ที่นี่ ที่เราเข้าใจว่าเรามีปัญญากันอยู่ที่นี่ เวลาศึกษาขึ้นไปเขาเรียกปริยัติ ปริยัติ หมายถึงว่าเป็นวิชาชีพ ถ้าทางปฏิบัติเขาเรียกว่า “โลกียปัญญา” ปัญญาของโลก

ปัญญาของโลก เห็นไหม มนุษย์เกิดมามีชีวิต ชีวิตนี้คือภวาสวะ คือภพ ภพนี้คือโลก โลกเพราะอะไร? เพราะความคิด ความรู้สึกนึกคิดทุกอย่างเกิดจากตรงนี้ เกิดจากปฏิสนธิจิต ถ้าปฏิสนธิจิตนี้มันเกิดจากที่นี่ ที่นี้พอปฏิสนธิจิตมันมีวิชา เพราะถ้าไม่มีวิชาเกิดไม่ได้ สิ่งที่เกิดได้เพราะมีแรงขับ แรงขับสิ่งนี้มันจะเวียนตายเวียนเกิดในวัฏฏะ ฉะนั้น ปัญญาที่เกิดที่นี้ ปัญญาของพรหม ปัญญาของเทวดา ปัญญาของใครนี่เรียกว่าโลกียปัญญา ปัญญาในวัฏฏะ ปัญญาในการเวียนว่ายตายเกิด ปัญญาที่อยู่ในวัฏฏะนี้

ฉะนั้น เวลาเราพุทโธ พุทโธ พุทโธเพื่อความสงบของใจมันจะยับยั้งสิ่งนี้ ยับยั้งวิชา ยับยั้งความไม่รู้ในตัวของมันเอง พอมันเข้าไปสมาธิ เอ๊ะ เอ๊ะนี่แหละ ไม่ใช่ว่าไม่ต้องกำหนดก็ได้มันว่างอยู่แล้ว.. มันว่างอยู่แล้วมันอวกาศ ในตุ่มในไหไม่มีน้ำมันก็ว่าง มันไม่มีชีวิต ไม่มีจิตใจ ไม่มีความรู้ ไม่มีใครเป็นเจ้าของ แต่จิตมันเกิดมันตาย มันมีความทุกข์ มันมีความสุข มันมีความยับยั้งของมัน ถ้ามันว่างขึ้นมาต้องตัวมันว่าง! ถ้าตัวมันว่างมันจะรู้ว่าเจ้าของว่าง เราว่างเอง มีสติพร้อม ความว่างของเราเรารู้ตัวไหม?

ว่างๆ ว่างๆ แต่เราไม่รู้จักอะไร ว่างๆ ว่างๆ เหมือนกับเราฟังเขาเล่าว่า แล้วเราไม่เคยได้สัมผัส เราไม่มีความรู้สึกสิ่งใดๆ เลย แต่ถ้าจิตมันว่างของมันเอง เห็นไหม นี่มันว่าง นี่ใจว่างก็คืออวิชชามันสงบตัวลงชั่วคราว ถ้าอวิชชาสงบตัวไม่ได้ ว่างไม่ได้ คนเราว่างไม่ได้อยู่นี้เพราะอโง่ ความรู้สึกเรานั้นขวางอยู่มันว่างไม่ได้ จะพุทโธขนาดไหน จะคิดขนาดไหนก็มีเราอยู่ๆ มัน

ขวางอยู่ แต่ถ้าตัวตนมันยุบยอบลง มันยอมรับขึ้นมา เวลามันเป็นนี้พุทโธ พุทโธ จนพุทโธไม่ได้
เลยนะ เอื้อะ เอื้อะ เอื้อะ นั่นละคือสัมมาสมาธิ

ถ้าสัมมาสมาธิ เวลาปัญญาเกิดขึ้น ปัญญานี้เป็นภาวนามยปัญญา ปัญญาที่ในพุทธศาสนา
ปัญญาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ต้องการนักต้องการหนา ต้องการนะ เวลาใครมา
ทำบุญนะอนุปปพิทกธา พุคถึงเรื่องของท่าน เรื่องของการเสียดละ เสียดละได้บุญแล้วจะไปเกิด
บนสวรรค์ เกิดบนสวรรค์แล้วให้ถือเนกขัมมะ คือว่าเราไม่ต้องการสิ่งนั้น เราต้องการเอกัคคตา
รรมณ์ พอจิตมันพร้อมควรแก่การงานพระพุทธเจ้าถึงเทศน์อริยสัจ

อริยสัจมันคืออะไร? ทุกข์ ทุกข์เราก็ไม่ต้องการมีความทุกข์ แล้วไม่ต้องการมีความทุกข์
ทำไมมันทุกข์ล่ะ? แล้วทุกข์มันคืออะไร? เห็นไหม

“ทุกข์ควรกำหนด สมุทัยควรละ”

สมุทัยคือต้นหาความทะยานอยาก อยากให้ทุกข์หาย อยากไม่ให้มีทุกข์ มันไปละที่เหตุ
ผลอันนี้จะไม่มีทันที แต่เนี่ยมันเป็นผล ทุกข์เป็นวิบาก แต่มันต้องมีที่มาของมันสิ ทำไมมันถึง
ทุกข์? เพราะมันมาบนภวสวะ มันมาบนความรู้สึกนึกคิดนั้นนะ ถ้าปัญญามันเข้าไป เห็นไหม นี้
ปัญญาในพุทธศาสนา ปัญญาสอนที่นี้ ปัญญาให้เรา รู้จักตัวของเราก่อน เรา รู้จักเรื่องในบ้านของ
เรา ในครอบครัวของเรา ถ้าเรา รู้จักเรื่องในบ้านของเรา ในครอบครัวของเรา เราจะบริหารจัดการ
เรื่องในบ้าน ในครอบครัวของเราให้สงบร่มเย็น

ถ้าเรา รู้จักหัวใจของเรา เราหาหัวใจของเรา นี้ใจสมถกรรมฐาน ฐานที่ตั้งแห่งการงาน
งานของชาวพุทธใจ พระพุทธเจ้าสอนที่นี้ ไม่ให้เชื่อใครทั้งสิ้น ไม่ให้เชื่อเทวดา อินทร์ พรหม
ไม่ให้เชื่อใครเลย ไม่ให้เชื่อทั้งสิ้น ให้ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ให้เห็นจริงตามข้อเท็จจริง แล้วเวลา
ข้อเท็จจริงมันเข้าไปชำระสะสางกัน เนี่ยมันจะสะสางกันที่นี้ ถ้าสะสางกันที่นี้ เห็นไหม นี้ใจไปวัด
ต้องขอศีลไหม?

เวลาฟังธรรม นี้ฟังธรรมเพื่อเป็นวิหารธรรม เพื่อความร่มเย็นเป็นสุขนี้ฟัง แต่ฟังเพราะเรา
รู้แล้ว แต่ถ้าเรายังไม่รู้เนาะ เราก็พยายามใช้ปัญญาติดตามไป ถ้าติดตามไป เห็นไหม เหมือนงูมือ
นะ คนตาบอดมีคนงูไปมันไปได้ คนตาบอดไม่มีคนงูนะมันจะหันรีหันขวาง ครูบาอาจารย์ที่
แสดงธรรม ธรรมนั้นมันจะงูหัวใจเข้าไปสู่สติปัญญาของเรา เข้าไปสู่ความรู้สึกนึกคิด ไม่ใช่ไป

หาข้างนอก หาข้างนอกตะครุบเงาไม่มีวันจบ แต่ถ้าเข้าสู่ใจของตัวแล้วค้นหาใจของตัวจะจบสิ้น
กระบวนการของมัน

นี่สุขมันเกิดที่นี่ เราทำบุญเพื่อเหตุนี้ เราทำบุญแล้วเราพึงธรรมของเรา แล้วใช้ปัญญาของ
เรา ใคร่ครวญของเรา ให้เกิดเป็นปัญญาของเรา แล้วจะชำระกิเลสของเรา เอวัง